

Дистанційна робота як основа розвитку цифрового ринку праці

Пандемія COVID-19 стала каталізатором застосування цифрових технологій, що зумовлюють радикальні зміни у змісті та характері праці. Під їх впливом відбувається формування цифрового сегменту ринку праці, а відповідно – цифрової зайнятості.

Цифрова зайнятість – це зайнятість з використанням цифрових технологій, результатом якої є створення інформаційного продукту. Вона охоплює як сферу суто професійної розробки та реалізації цифрових технологій, так і сфери їх розповсюдження та використання для створення інших товарів та послуг. Попит і пропозиція на робочу силу, умови найму нових працівників та оплати праці фіксуються на онлайн-платформах.

Нові інформаційно-комунікаційні технології революціонізували повсякденну роботу та життя у 21 столітті. Вони дозволяють людям спілкуватися з друзями та сім'єю, а також з колегами по роботі та керівниками – у будь-який момент часу. Однак вони також сприяють проникненню оплачуваної роботи в особистий простір та час. Відокремлення оплачуваної роботи від традиційних офісних приміщень стало вирішальним фактором запровадження дистанційної роботи.

Дистанційна робота – це форма організації праці, за якої робота виконується працівником поза робочими приміщеннями чи територією власника або уповноваженого ним органу, в будь-якому місці за вибором працівника та з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (стаття 60–2 Кодексу законів про працю України).

Слід врахувати й обмеження щодо дистанційної роботи. Зокрема, таку форму не можна застосовувати за наявності небезпечних і шкідливих виробничих (технологічних) чинників. На цей час таке обмеження виглядає дещо сумнівним і потребує роз'яснення Міністерства економіки України, адже в разі впровадження дистанційної роботи працівник самостійно визначає робоче місце. Тож це обмеження, очевидно, слід розглядати з погляду наявності небезпечних і шкідливих виробничих (технологічних) чинників саме на робочому місці, яке визначив працівник (рухомі незахищені елементи механізмів, машин і виробничого обладнання; підвищена чи знижена температура, вологість і рухомість повітря; підвищений рівень шуму, вібрації, ультра- та інфразвука; підвищена напруга в електричному ланцюзі, замикання якого може відбутися через тіло людини; недостатня освітленість робочої зони; знижена контрастність об'єктів в порівнянні з фоном та ін.). Хоча водночас ст. 60 Кодексу законів про працю України визначає чітко, що працівник у разі дистанційної роботи сам несе відповідальність за забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці на обраному ним робочому місці на підприємстві.

Політика щодо дистанційної роботи може стати важливою частиною в організації забезпечення безперервності діяльності. У разі непередбачених обставин (екстремальні погодні умови, тероризм, пандемія), які порушують звичайний трудовий процес в офісах та на робочих місцях, режим дистанційної роботи дає можливість виконувати роботу поза офісом та підтримувати функціонування організації.

Визначальними факторами застосування дистанційної роботи є особливості економіки підприємства та його професійна структура, а також доступ до інтернету та наявність персонального комп'ютера. Можливості виконання роботи у дистанційному режимі збільшуються зі зростанням рівня економічного розвитку країни.

Таким чином, у країнах, де значна частка робочих місць припадає на такі сектори, як інформаційно-комунікаційні технології, професійні послуги, фінанси та страхування, державне управління, більша частина робочої сили може працювати в дистанційному режимі, тоді як у країнах із сильною залежністю від таких секторів, як обробна промисловість, сільське господарство, будівництво та туризм, існує менше можливостей для дистанційної роботи.

У сучасних умовах дистанційна робота вимагатиме набагато ширшого використання нового типу менеджменту, більш довірчого та більш орієнтованого на результат, а також нової системи організації роботи – більш автономної, гнучкішої та краще адаптованої до індивідуальних обставин та уподобань співробітників.

Отже, розвиток цифрових технологій супроводжується розширенням використання інформаційно-комунікаційних технологій, що дозволило працювати в будь-який час і в будь-якому місці. У цьому контексті явище дистанційної роботи посилюється через потреби компаній у збільшенні продуктивності праці, а також через потреби працівників у просторовій та часовій гнучкості та мобільності, враховуючи карантинні обмеження сьогодення.